คู่มือ : การประเมินพัฒนาการก่อนการฝึกพัฒนาการ

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : งานการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

---

๑. **ชื่อกระบวนการ** : การประเมินพัฒนาการก่อนการฝึกพัฒนาการ

๒. **หน่วยงานเจ้าของกระบวนการ** : งานการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์

๓. **กฎหมายที่ให้อำนาจการอนุญาต หรือที่เกี่ยวข้อง**

๑) พระราชบัญญัติ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.๒๕๕๑

๒) ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา เรื่อง ปฏิทินการเรียน การฝึกทักษะ และการกระตุ้นพัฒนาการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๘

๔. **พื้นที่ให้บริการ** : มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

๕. **ช่องทางการให้บริการ**

สถานที่ ชั้น ๑ อาคาร ๑๒ ตึก สถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

เวลาเปิดให้บริการ วันจันทร์ ถึง ศุกร์ (ยกเว้นวันหยุดราชการ)

ตั้งแต่เวลา ๐๘.๓๐ น. – ๑๖.๓๐ น. (พักเที่ยงเวลา ๑๒.๐๐ น. - ๑๓.๐๐ น.)

๖. **หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข**

การประเมินพัฒนาการก่อนการฝึกพัฒนาการ (Developmental Assessment Before Intervention) เป็นขั้นตอนสำคัญมาก เพื่อให้เข้าใจระดับความสามารถและความต้องการของเด็กหรือบุคคลก่อนเริ่มฝึก โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวางแผนการฝึกให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้อง

๗. **ขั้นตอน ระยะเวลา และส่วนงานที่รับผิดชอบ**

ที่	ประเภทขั้นตอน	รายละเอียดขั้นตอน	ระยะเวลา	ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๑	การประสานงาน	แจ้งผู้ปกครองเพื่อนัดหมายวันประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน	๓-๕ นาที	ครูการศึกษาพิเศษ	
๒	การจัดทำเอกสาร	จัดทำตารางนัดหมายประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน	๓-๕ นาที	ครูการศึกษาพิเศษ	
๓	ประเมิน	ดำเนินการประเมินพัฒนาการนักเรียนด้วยใช้คู่มือ	๕๐ นาที	ครูการศึกษาพิเศษ	
๔	สรุปผล	สรุปผลการประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน	๑ วัน	ครูการศึกษาพิเศษ	

ที่	ประเภทขั้นตอน	รายละเอียดขั้นตอน	ระยะเวลา	ส่วนงาน/หน่วยงานที่รับผิดชอบ	หมายเหตุ
๕	รายงานผล	รายงานผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ปกครองรับทราบ	๑๕ นาที	ครูการศึกษาพิเศษ ผู้ปกครอง	

๘. ขั้นตอนในการประเมินพัฒนาการก่อนการฝึกพัฒนาการ

๘.๑ การเตรียมความพร้อมก่อนการประเมินการเตรียมความพร้อมก่อน การประเมินพัฒนาการของเด็ก (เช่น เด็กปฐมวัย หรือเด็กเล็ก) เป็นสิ่งสำคัญมาก เพื่อให้ผลการประเมินสะท้อนศักยภาพที่แท้จริงของเด็ก และลดความวิตกกังวล โดยสามารถแบ่งการเตรียมตัวออกเป็น ๓ ส่วนหลัก ๆ ดังนี้

***การเตรียมความพร้อมด้านตัวเด็ก (สำคัญที่สุด)**

- การนอนหลับพักผ่อน ให้เด็กนอนหลับอย่างเต็มอิ่มในคืนก่อนวันประเมิน และเลี่ยงการประเมินในช่วงเวลาที่เด็กมักจะนอนกลางวัน

- อาหารและพลังงาน ให้เด็กทานอิ่มท้องก่อนการประเมินอย่างน้อย ๓๐ นาที – ๑ ชั่วโมง เพื่อไม่ให้เด็กหิวหรือเชื่องซึมระหว่างทดสอบสุขภาพร่างกาย : เด็กต้องไม่เจ็บป่วย ไม่มีไข้ หรือมีอาการคัดจมูก ไอ เจ็บป่วย เพราะจะทำให้เด็กงอแงและไม่ร่วมมือ (หากเด็กป่วย ควรเลื่อนนัดออกไปก่อน)

- อารมณ์และจิตใจ สร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ไม่กดดัน ไม่ขู่หรือบังคับว่าต้องทำให้ได้ แต่ให้บอกว่าเป็น "การไปเล่นสนุก" หรือ "ไปคุยกับคุณหมอ/คุณครูใจดี"

***การเตรียมความพร้อมด้านผู้ปกครอง**

- บันทึกข้อมูลพฤติกรรม เตรียมข้อมูล พฤติกรรม หรือสิ่งที่คุณหมอ/ครูมักจะถาม เช่น อารมณ์ปกติ วิธีการกิน การนอน การขับถ่าย และทักษะที่เด็กทำได้ดีหรือยังทำไม่ได้ที่บ้าน

- เอกสารสำคัญ เตรียมสมุดบันทึกสุขภาพแม่และเด็ก (เล่มสีชมพู) ประวัติการฉีดวัคซีน หรือใบส่งตัว (ถ้ามี) ให้พร้อม

- ของใช้จำเป็นของเด็ก พกแพมเพิร์ส นม น้ำ ขนมทานเล่นชิ้นโปรด หรือของเล่นชิ้นเล็กที่เด็กติด เพื่อช่วยปลอบใจเวลาเด็กตื่นกลัว

***การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม**

- ความคุ้นเคย หากเป็นไปได้ ควรพาเด็กไปถึงสถานที่ก่อนเวลาประมาณ ๑๕–๓๐ นาที เพื่อให้เด็กได้ปรับตัว คุ้นชินกับสถานที่และเจ้าหน้าที่

- สิ่งกระตุ้น ในห้องประเมินควรมีสิ่งรบกวนน้อยที่สุด (เช่น ไม่มีเสียงดัง ไม่มีของเล่นวางจนดึงดูดความสนใจเด็กไปจากผู้ประเมิน)

๘.๒ การศึกษาข้อมูลและภูมิหลังของเด็ก จัดทำตารางนัดหมายประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน โดยแจ้งผู้ปกครอง ทางไลน์กลุ่มผู้ปกครอง

การศึกษาข้อมูลและภูมิหลังของเด็ก (Child Case History / Background Information) เป็นหัวใจสำคัญของการประเมินพัฒนาการ เพราะช่วยให้ผู้ประเมินเข้าใจ บริบท ข้อจำกัด และศักยภาพที่แท้จริงของเด็กแต่ละคน โดยทั่วไปจะแบ่งการรวบรวมข้อมูลออกเป็น ๕ ด้านหลัก ดังนี้

๑.ข้อมูลส่วนบุคคลและครอบครัว พื้นฐานที่ช่วยระบุตัวตนและสภาพแวดล้อมที่เด็กเติบโตมา

- ข้อมูลทั่วไป ชื่อ-นามสกุล, อายุ (ปี/เดือน), วันเดือนปีเกิด, ลำดับการเป็นบุตร
- ผู้ดูแลหลัก ใครเป็นคนเลี้ยงดูเด็กเป็นส่วนใหญ่ (พ่อแม่, ปู่ย่าตายาย, หรือพี่เลี้ยง) และวิธีการเลี้ยง
- สถานะครอบครัว สภาพแวดล้อมในบ้าน, ภาษาที่ใช้สื่อสารหลักในบ้าน, จำนวนพี่น้อง

๒. ประวัติทางการแพทย์และการเจริญเติบโต ข้อมูลนี้ช่วยคัดกรองว่าเด็กมีความเสี่ยงด้านกายภาพที่ส่งผลต่อพัฒนาการหรือไม่

- ประวัติช่วงอยู่ในครรภ์และการคลอด มารดามีภาวะแทรกซ้อนตอนตั้งครรภ์ไหม, คลอดก่อนกำหนดหรือไม่, น้ำหนักแรกเกิดเท่าไหร่, มีภาวะขาดออกซิเจนหรือตัวเหลืองหรือไม่
- ประวัติสุขภาพ โรคประจำตัว, การแพ้อาหาร/ยา, ประวัติการเจ็บป่วยรุนแรงหรืออุบัติเหตุที่กระทบกระเทือนสมอง
- การเจริญเติบโต ประวัติการรับวัคซีน, ส่วนสูงและน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐาน

๓. ประวัติพัฒนาการแต่ละด้านในอดีต เป็นการเช็กว่าในอดีต เด็กสามารถบรรลุเป้าหมายพัฒนาการตามวัยได้ช้าหรือเร็วอย่างไร

- ด้านการเคลื่อนไหว ชันคอ, คว่ำ, นั่ง, คลาน, ยืน และเดินได้ในช่วงอายุกี่เดือน
- ด้านการสื่อสาร เริ่มส่งเสียงอ้อแอ้, พูดเป็นคำมีเช้าหมาย (เช่น หม่ำๆ, แม่) และพูดเป็นประโยคตอนอายุเท่าไหร่
- ด้านการช่วยเหลือตนเอง เริ่มหยิบทานอาหารเอง, บอกขับถ่าย, หรือแต่งตัวได้เมื่อไหร่

๔. พฤติกรรมและอารมณ์ในปัจจุบัน ช่วยให้ผู้ประเมิน คาดการณ์การให้ความร่วมมือ และเตรียมการรับมือระหว่างการทดสอบ

- การปรับตัวและความสนใจ เด็กมีสมาธิจดจ่อได้นานไหม, เล่นของเล่นตามประโยชน์ของมัน หรือชอบเล่นซ้ำๆ แบบไม่มีความหมาย
- อารมณ์ งอแงง่ายเมื่อขัดใจ, ร้องไห้เมื่อเจอคนแปลกหน้า (Stranger Anxiety), หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือไม่
- การเข้าสังคม สบตาเวลาพูดคุยไหม, ชอบเล่นคนเดียวหรือชอบเล่นกับเด็กวัยเดียวกัน

๕. ข้อมูลด้านการศึกษาและการส่งเสริมพัฒนาการ

- การศึกษา เคยเข้าศูนย์ดูแลเด็กเล็ก โรงเรียนเตรียมอนุบาล หรือไม่
- การกระตุ้นพัฒนาการ เคยผ่านการประเมินจากที่อื่น หรือเคยรับการบำบัดรักษา (เช่น ฝึกพูด, กิจกรรมบำบัด) มาก่อนหรือไม่

***จัดทำตารางนัดหมายประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน โดยแจ้งผู้ปกครอง ทางไลน์กลุ่มผู้ปกครอง**

ตารางนัดประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน

ประจำภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568

วันที่ 20 – 24 ตุลาคม 2568

วัน / เวลา	09.00 - 10.00 น.	10.00 - 11.00 น.	11.00 - 12.00 น.	13.00 - 14.00 น.
จันทร์ 20/10/2568	ทรีม	นะโม	ไททั้น	
อังคาร 21/10/2568	โอทู	อัญชัน		
พุธ 22/10/2568	ขวัญ	ชิวิว	จีว่า	
พฤหัสบดี 23/10/2568	วันปิยมหาราช			
ศุกร์ 24/10/2568	ปิ่น	กวิน	ธันวา	

๘.๓ ดำเนินการประเมินพัฒนาการนักเรียนด้วยใช้คู่มือ การดำเนินการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง คือการประเมินผลการเจริญเติบโต ทักษะ และพฤติกรรมของเด็กจากการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ผ่านกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติ โดยไม่ใช้การทำแบบทดสอบ (Testing) หรือการจัดฉากเพื่อวัดผลอย่างจงใจ

ขั้นตอนหลักในการดำเนินการประเมินพัฒนาการตามสภาพจริง

๑. การวางแผนและกำหนดเป้าหมาย ก่อนเริ่มประเมิน ผู้ประเมิน (ครูหรือผู้เชี่ยวชาญ) ต้องรู้ชัดเจนว่าจะวัดอะไร

- กำหนดตัวบ่งชี้ อ้างอิงจากหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย หรือเกณฑ์พัฒนาการตามวัย (เช่น ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การแบ่งปันสิ่งของ การสื่อสารความต้องการ)

- เลือกกิจกรรมที่เป็นธรรมชาติ เลือกช่วงเวลาในชีวิตประจำวันของเด็กที่จะสังเกต เช่น ช่วงทานอาหาร ช่วงเล่นอิสระ (Free Play) ช่วงทำกิจกรรมกลุ่ม หรือช่วงทำกิจวัตรประจำวัน

๒. การรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำข้อมูล ขั้นตอนนี้เน้นการเก็บข้อมูลพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริง โดยใช้ เครื่องมือที่หลากหลาย ดังนี้

- การบันทึกพฤติกรรมเฉพาะ เขียนบันทึกสั้น ๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ พฤติกรรม หรือคำพูดเด่น ๆ ของเด็กในสถานการณ์นั้น ๆ โดยบันทึกตามข้อเท็จจริง (ไม่ใส่ความรู้สึกส่วนตัวของผู้ประเมิน)

- แบบสำรวจรายการ รายการทักษะที่ต้องการตรวจสอบ เพื่อติ๊กเลือกสั้น ๆ ว่าเด็กรู้จักหรือทำสิ่งนั้น ๆ ได้แล้วหรือไม่ (เช่น "ทำได้", "กำลังพัฒนา", "ยังทำไม่ได้")

- การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน รวบรวมชิ้นงานจริงของเด็ก เช่น ภาพวาด การฉีกตัดปะ สิ่งประดิษฐ์ หรือภาพถ่าย/วิดีโอขณะเด็กกำลังทำกิจกรรม เพื่อดูพัฒนาการที่เปลี่ยนไปตามเวลา

- การสัมภาษณ์หรือรับฟังเสียงของเด็ก พูดคุยและรับฟังเหตุผลของเด็กขณะทำงาน เพื่อประเมินกระบวนการคิดและระดับภาษา

๓. การวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้จากหลากหลายแหล่งมาวิเคราะห์ร่วมกันดู

- แนวโน้มและพัฒนาการ เปรียบเทียบตัวเด็กในปัจจุบันกับข้อมูลในอดีต มากกว่าการนำเด็กไปเปรียบเทียบกับเพื่อนคนอื่น

- ระบุจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา ค้นหาว่าเด็กมีความเชี่ยวชาญในด้านใด (เช่น มิติสัมพันธ์, สังคม) และด้านใดที่ดูหน่วงหรือล่าช้ากว่าเกณฑ์ปกติ

๔. การสะท้อนผลและนำไปใช้พัฒนาต่อ

- ปรับเปลี่ยนการจัดประสบการณ์ ครูนำข้อมูลที่ได้ไปปรับแผนการสอน หรือจัดกิจกรรมที่เหมาะกับระดับความสามารถของเด็กรายบุคคล

- ร่วมมือกับผู้ปกครอง แลกเปลี่ยนข้อมูลกับพ่อแม่ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมเด็กในทิศทางเดียวกันทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน

แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ อายุแรกเกิด – ๕ ปี จะมีการประเมินพัฒนาการทั้งหมด ๕ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านการเคลื่อนไหว

ทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐานเกี่ยวข้องกับการทำกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเคลื่อนไหวขนาดใหญ่ที่ใช้ร่างกายทั้งหมด ทักษะเหล่านี้มีความสำคัญไม่เพียงแต่สำหรับการเล่นและกิจกรรมทางกายเท่านั้น แต่ยังรวมถึง :

- พัฒนาทักษะในการแต่งกาย (เช่น การใส่กางเกง)
- ความแข็งแรงและความอดทน

- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ

พื้นฐานของการพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหวขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ความตึงตัวของกล้ามเนื้อ ความแข็งแรง (ของแขน ลำตัว และขา) ความแข็งแรงของท่าทาง และความมั่นคงในการทรงตัว

***ความกระชับของกล้ามเนื้อ** เด็กที่มีภาวะดาวน์ซินโดรมจะมีกล้ามเนื้ออ่อนแรง คือกล้ามเนื้อมีความตึงตัวน้อยกว่าปกติและรู้สึก "อ่อนปวกเปียก" กล้ามเนื้อที่แข็งแรงช่วยให้เราสามารถทรงตัวในท่าต่างๆ ได้ เด็กที่มีกล้ามเนื้ออ่อนแรงอาจต้องออกแรงมากขึ้นเมื่อทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อกระตุ้นกล้ามเนื้อ ส่งผลให้พวกเขาอาจมีปัญหาในการรักษาสมดุลของร่างกายและเหนื่อยง่ายขึ้นเนื่องจากต้องออกแรงมากขึ้น

***ความแข็งแกร่ง** เด็กที่มีภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรงมักแสดงให้เห็นถึงความแข็งแรงของกล้ามเนื้อที่ลดลง ความสามารถในการทำกิจกรรมและความอดทนที่ลดลง และท่าทางไหล่ที่โค้งงอ ปัจจัยทางกายภาพเหล่านี้ส่งผลให้ความสามารถในการรักษาท่าทางที่เหมาะสมเพื่อตอบสนองความต้องการของกิจกรรมลดลง ฐานรองรับที่มั่นคงมีความจำเป็นต่อการทำงานของมือในการทำงานที่ต้องใช้กล้ามเนื้อละเอียด

***การเคลื่อนไหวมากเกินไป** ภาวะข้อต่อหลวมเกินไปเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง เมื่อเอ็นที่ยึดข้อต่อเข้าด้วยกันหย่อนยานและยืดได้ง่าย ทำให้ข้อต่อมีความยืดหยุ่นและเคลื่อนไหวได้มากเกินไป ความยืดหยุ่นในข้อต่อจำกัดการควบคุมการเคลื่อนไหวของเด็ก ซึ่งอาจทำให้เด็กทรงตัวได้ยาก เนื่องจากข้อต่อที่ยืดหยุ่นมากเกินไปนั้นยากต่อการทรงตัว

***การควบคุมท่าทาง** ภาวะกล้ามเนื้ออ่อนแรง ความแข็งแรงลดลง และภาวะข้อต่อหลวมเกินไป ส่งผลให้การควบคุมท่าทางลดลง สำหรับเด็กที่มีภาวะดาวน์ซินโดรม ปัจจัยทางกายภาพเหล่านี้ทำให้การทรงตัวและการทำกิจกรรมต่างๆ ทำได้ยากขึ้น กล้ามเนื้อขนาดใหญ่บริเวณไหล่ คอ และลำตัวทำงานร่วมกันเพื่อช่วยให้เราอยู่ในท่าตรงขณะนั่งและยืน ฐานรองรับที่มั่นคงช่วยให้สามารถประสานการเคลื่อนไหวของแขน มือ และนิ้วได้อย่างมีประสิทธิภาพ การจัดท่านั่งที่เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมทักษะการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือสำหรับเด็กที่มีภาวะดาวน์ซินโดรม

๒. ด้านการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก/สติปัญญา

เป็นทักษะที่ทำงานประสานกันระหว่างสายตา สมอง และกล้ามเนื้อมือ/นิ้วมือ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาและการเรียนรู้

***ความเชื่อมโยงระหว่างกล้ามเนื้อมัดเล็กกับสติปัญญา** ทักษะทั้งสองด้านนี้ในทางการแพทย์และกิจกรรมบำบัดจะประเมินควบคู่กันเสมอ เนื่องจากสมองและระบบประสาทส่วนกลาง (Central Nervous System) ทำหน้าที่สั่งการและประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการสัมผัส เพื่อควบคุมการเคลื่อนไหวของนิ้วมือและข้อมืออย่างละเอียด หากสมองส่วนประมวลผลทำงานได้ดี เด็กจะสามารถแก้ปัญหาและควบคุมมือให้ทำกิจกรรมที่ซับซ้อนได้

***โครงสร้างพัฒนาการ ๔ ด้านหลัก** (Core Domains)การเรียนรู้และฝึกฝนด้านนี้จะถูกแบ่งออกเป็น ๔ ขอบข่ายกิจกรรมสำคัญ

- **การประสานงานของตาและมือ** (Eye-Hand Coordination): ความสามารถในการใช้สายตามองควบคุมการเคลื่อนไหวของมือให้สัมพันธ์กัน เช่น การมองตามสิ่งของ การเอื้อมคว้า การกะระยะหยิบจับของเล่น การหยอดบล็อกลงช่อง และการร้อยลูกปัด

- **การใช้สองมือทำงานร่วมกัน** (Bilateral Integration): การควบคุมให้มือทั้งสองข้างทำงานประสานกัน โดยมือข้างหนึ่งทำหน้าที่หลักและอีกข้างหนึ่งทำหน้าที่ประคองสนับสนุน เช่น มือข้างหนึ่งจับกรรไกรตัดกระดาษขณะที่อีกข้างจับกระดาษ หรือการเปิดฝาขวด

- ความแข็งแรงและการควบคุมนิ้วมือ (In-Hand Manipulation & Strength): การพัฒนาแรงบีบ กำ เหยียดของฝ่ามือ และการเคลื่อนย้ายสิ่งของภายในฝ่ามือด้วยนิ้ว (เช่น การหมุนดินสอ การกำเหรียญแล้วทยอยเลื่อนออกมาหยอดตู้ด้วยนิ้วชี้และนิ้วโป้ง)

- การรับรู้ทางสายตาและการคิดแก้ปัญหา (Visual-Perceptual & Cognitive): การที่สมองรับภาพแล้วแปลผลออกมาเป็นทักษะการคิด เช่น การแยกแยะความแตกต่างของสี รูปทรง ขนาด ความสูง-ต่ำ การจดจำพื้นที่รูปแบบ และการเชื่อมโยงเหตุผลเพื่อแก้ไขปัญหา (เช่น การต่อจิกซอว์ การสร้างแบบตามบล็อกตัวอย่าง)

๓. ด้านการเข้าใจภาษา

พัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (Receptive Language Skill) คือ ความสามารถของสมองในการรับรู้ แยกแยะ ตีความ และทำความเข้าใจความหมายของสิ่งที่ผู้อื่นสื่อสารมาก่อนที่เด็กจะสามารถพูดหรือสื่อสารไอเดียของตัวเองออกไปได้ สมองจำเป็นต้องสะสมและเรียงร้อยคลังคำศัพท์จากการเข้าใจภาษาในเชิงรับนี้ให้แข็งแรงก่อนเสมอ

***โครงสร้างหลักของการเข้าใจภาษา** (Core Component)ทักษะการเข้าใจภาษาไม่ได้หมายถึงการได้ยินเสียงเท่านั้น แต่ครอบคลุมการประมวลผล ๔ ส่วนหลัก

- การตอบสนองต่อเสียง (Auditory Responsiveness): การรับรู้เสียงรอบตัว เสียงพูด แยกน้ำเสียงหนัก-เบา สื่ออารมณ์ได้
- การสร้างคลังคำศัพท์ในสมอง (Vocabulary Receptive): การเชื่อมโยงคำพูด (เสียงที่ได้ยิน) เข้ากับวัตถุจริง บุคคล สถานที่ หรือการกระทำ เช่น ได้ยินคำว่า "หมา" แล้วสมองนึกภาพสุนัขออก หรือชี้รูปได้ถูกต้อง
- การปฏิบัติตามคำสั่ง (Following Directions): การแปลความหมายของประโยคคำสั่งแล้วเปลี่ยนเป็นพฤติกรรม เริ่มจากคำสั่ง ๑ ขั้นตอน (Single-step) ไปจนถึงคำสั่งต่อเนื่องหลายขั้นตอนที่มีความซับซ้อน (Multi-step)
- การเข้าใจมิติสัมพันธ์และไวยากรณ์ (Grammatical Concepts): การเข้าใจคำที่บอกตำแหน่ง (บน ใต้ ใน ข้าง หลัง), คำบอกคุณลักษณะ (ใหญ่-เล็ก, ยาว-สั้น), และการเข้าใจประโยคคำถาม (ใคร อะไร ที่ไหน ทำไม)

***เกณฑ์พัฒนาการและวิธีประเมินรายช่วงอายุ** (Receptive Language Milestones) การประเมินด้านนี้จะเน้นสังเกต "ปฏิกิริยาตอบสนอง" และ "การลงมือทำตามสั่ง" โดยตัดเรื่องการพูดออกไป แม้เด็กยังพูดไม่ได้ แต่ถ้าทำตามสั่งได้ถูกต้อง ถือว่าการเข้าใจภาษาผ่านเกณฑ์

ช่วงอายุ	พฤติกรรมเป้าหมาย (Milestones)	วิธีการทดสอบประเมินจริง
0 - 3 เดือน	สะดุ้ง เงียบ หรือหันตามเสียง	สังเกตเมื่อมีเสียงดังเกิดขึ้นใกล้ตัว หรือเมื่อผู้เลี้ยงดูพูดคุยด้วย เด็กจะหยุดฟัง กะพริบตา หรือขยับตัวตอบสนอง
4 - 6 เดือน	หันหาเสียงเรียกชื่อหรือเสียงพูด	ผู้ประเมินอยู่เยื้องไปทางด้านหลังของเด็ก แล้วเรียกชื่อเด็กด้วยน้ำเสียงปกติ สังเกตว่าเด็กหันหน้ามามองหาต้นเสียงชวนมองหรือไม่
7 - 9 เดือน	เข้าใจคำสั่งห้าม และภาษาท่าทาง	สังเกตเมื่อเด็กกำลังจะหยิบของที่เป็นอันตราย แล้วผู้ปกครองพูดว่า "ไม่ได้/ห้าม" ด้วยน้ำเสียงจริงจัง เด็กจะหยุดชะงักหรือมองหน้า
10 - 12 เดือน	ทำท่าทางตามคำสั่งได้เมื่อมีสิ่งใบ้	สั่งให้เด็กทำท่าพื้นฐาน เช่น "บ้ายบาย" "ซูจ๋า" "ขอของหน่อย" โดยผู้ประเมินทำท่าทางประกอบให้เด็กเห็นและเลียนแบบตาม
1 ขวบ - 1 ขวบครึ่ง	ชี้ส่วนของร่างกาย หรือรูปภาพตามสั่ง	วางรูปภาพสัตว์/ของคุ้นเคย หรือให้ชี้อวัยวะตัวเอง โดยสั่งว่า "ไหนตาอยู่ไหน?" "ชี้จมูกซิ" (ต้องชี้ถูกอย่างน้อย 1-2 ส่วนโดยไม่มีการใบ้)
1 ขวบครึ่ง - 2 ขวบ	ทำตามคำสั่งขั้นตอนเดียว (ไม่มีท่าใบ้)	สั่งปากเปล่าโดยห้ามใช้นิ้วชี้หรือปรายตามองไปที่วัตถุ เช่น "หยิบลูกบอลมาให้แม่" "เดินไปเปิดประตู" เด็กต้องเข้าใจและทำได้ตรงตามคำสั่ง
2 ขวบ - 3 ขวบ	เข้าใจคำบุพบทบอกตำแหน่งและหน้าที่	ใช้ของเล่นประเมิน สั่งว่า "เอาตุ๊กตาใส่ **ไว้ข้างใน** กล่อง" หรือถามว่า "ตัวไหนเอาไว้ขี่? (ม้า)" "อันไหนเอาไว้กิน? (ช้อน)" เพื่อดูการเข้าใจความหมายลึกขึ้น
3 ขวบ - 4 ขวบ	เข้าใจคำถาม ใคร อะไร ที่ไหน และคำตรงข้าม	เล่านิทานสั้นๆ ให้ฟังแล้วถามคำถามง่ายๆ เช่น "ใครเป็นคนเดินไป?" หรือให้แยกแยะคำตรงข้าม เช่น "อันไหนใหญ่กว่ากัน" "เส้นไหนยาวกว่า"

***สัญญาณเตือน (Red Flags) ที่บ่งชี้ว่าควรได้รับการกระตุ้นด่วน** ในระว่างการประเมิน หากพบสัญญาณเหล่านี้นับเป็นข้อบ่งชี้ว่าระบบรับเสียงหรือการประมวลผลทางภาษาของสมองอาจมีปัญหา

- อายุ ๖ เดือน ไม่หันตามเสียงสะท้อน ไม่ตกใจเสียงดัง หรือไม่สนใจเสียงพูดคุยของคนรอบข้าง
- อายุ ๑ ขวบ เรียกชื่อแล้วไม่หัน (ไม่มี Response ต่อชื่อตัวเอง) และไม่สนใจสบตาหรือมองตามการชี้ชวน
- อายุ ๑ ขวบครึ่ง ไม่เข้าใจคำสั่งพื้นฐานในชีวิตประจำวันเลย เช่น "มานี่" "เอามาให้แม่" หรือไม่เข้าใจคำว่า "ไม่"
- อายุ ๒ ขวบ ไม่เข้าใจคำสั่งปากเปล่าเลย ต้องรอให้ทำท่าทางประกอบหรือจูงมือไปทำเท่านั้น
- อายุ ๓ ขวบขึ้นไป แสดงพฤติกรรมเหมือน “หูทวนลม” บ่อยครั้ง ฟังเรื่องสั้นๆ หรือนิทานไม่ได้เลย และถามช้างตอบม้าเนื่องจากไม่เข้าใจคำถาม

๔. ด้านการใช้ภาษา

พัฒนาการด้านการใช้ภาษา (Expressive Language Skill) คือ ความสามารถของเด็กในการสื่อสารความต้องการ ความคิด และความรู้สึกของตนเองออกไปให้ผู้อื่นเข้าใจ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสียง การทำท่าทาง การพูดเป็นคำ ประโยค หรือการเล่าเรื่อง ทักษะด้านนี้จะพัฒนาควบคู่และเติบโตตามหลัง "ด้านการเข้าใจภาษา"

***โครงสร้างหลักของการใช้ภาษา** (Core Components)การประเมินด้านการใช้ภาษาจะมุ่งเน้นดูพฤติกรรมใน ๔ ด้านหลัก

- การเปล่งเสียงและพัฒนาการทางเสียง (Phonology/Vocalization): เริ่มตั้งแต่การร้องไห้ อ้อแอ้ เลียนเสียง จนถึงการออกเสียงพยัญชนะและสระได้ชัดเจนตามวัย
- การใช้ภาษาท่าทาง (Non-verbal Communication): การใช้สายตา (Eye Contact) การชี้บอกความต้องการ การพยักหน้า/ส่ายหน้า หรือการจูงมือผู้ใหญ่ไปดูสิ่งของ

- คลังคำศัพท์และการสร้างประโยค (Vocabulary & Syntax): จำนวนคำศัพท์ที่เด็กสามารถพูดได้จริง และความสามารถในการนำคำมาต่อกันเป็นวลีและประโยค (เช่น พูดคำเดี่ยว ⟶ วลี ๒ คำติด ⟶ ประโยคสมบูรณ์)
- การใช้ภาษาในสังคมและการเล่าเรื่อง (Pragmatics & Narrative): การใช้ภาษาเพื่อโต้ตอบ สนทนา ซักถาม บอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรือเล่านิทาน

***เกณฑ์พัฒนาการและวิธีประเมินรายช่วงอายุ** (Expressive Language Milestones)การประเมินด้านนี้จะสังเกตจาก "สิ่งที่เด็กแสดงออกหรือพูดออกมาเอง" หรือการใช้สิ่งกระตุ้นเพื่อให้น้องพูดตอบโต้ โดยอ้างอิงตามคู่มือพัฒนาการเด็กมาตรฐาน (เช่น DSPM)

ช่วงอายุ	พฤติกรรมเป้าหมาย (Milestones)	วิธีการทดสอบประเมินจริง
0 - 3 เดือน	ส่งเสียงอ้อแอ้ในลำคอ โต้ตอบเสียงคน	ผู้ประเมินยิ้มและพูดคุยกับเด็กในระยะประชิด สังเกตว่าเด็กมีการส่งเสียง "อู-อา" หรือส่งเสียงอ้อแอ้ตอบกลับมาไหม
4 - 6 เดือน	ส่งเสียงได้หลายเสียง (พ่นน้ำลาย, หัวเราะ)	สังเกตพฤติกรรมตามธรรมชาติว่าเด็กมีการทำเสียงสูงๆ ต่ำๆ เล่นน้ำลาย หรือหัวเราะเสียงดังเมื่อมีคนมาเล่นด้วย
7 - 9 เดือน	ทำเสียงเลียนแบบ (เสียงพยางค์ซ้ำๆ)	เด็กเริ่มหลุดเสียงพยางค์ซ้ำ เช่น "หม่าๆ" "ดา-ดา" "ปา-ปา" (เป็นการฝึกขยับปาก ยังไม่มีความหมายเจาะจง)
10 - 12 เดือน	พูดคำเดียวที่มีความหมายคำแรกได้	เด็กสามารถพูดคำที่มีความหมายเจาะจงกับสิ่งนั้นจริงๆ ได้อย่างน้อย 1 คำ เช่น เห็นแม่แล้วพูด "แม่" หรือชี้สิ่งของแล้วพูด "เอา"
1 ขวบ - 1 ขวบครึ่ง	พูดคำเดียวที่มีความหมายได้มากขึ้น	สังเกตหรือสอบถามผู้ปกครองว่าเด็กสามารถพูดคำเดียวที่มีความหมายชัดเจน (เช่น หม่า ไป ไปเด้ย ส้ม) ได้อย่างน้อย 2-4 คำขึ้นไป
1 ขวบครึ่ง - 2 ขวบ	พูดคำต่อกัน 2 คำ (วลีสั้น) เช่น "ไปเทียว"	สังเกตว่าเด็กเริ่มเอาคำนามมาต่อกับคำกริยาหรือคำคุณศัพท์เพื่อสื่อสารความต้องการได้หรือยัง เช่น "กินนม" "ไม่เอา" "อาบน้ำ"
2 ขวบ - 3 ขวบ	พูดเป็นประโยค 3 คำขึ้นไป, ชอบถาม	เด็กเริ่มพูดเป็นประโยคที่มี ประธาน+กริยา+กรรม เช่น "หนูกินข้าว" "พ่อไปทำงาน" และเริ่มใช้คำถาม "นี่อะไร?" "ไหน?"
3 ขวบ - 4 ขวบ	เล่าเรื่องสั้นๆ ได้, ออกเสียงชัดขึ้น	ให้เด็กเล่าเหตุการณ์ที่เพิ่งไปทำมา หรือเล่าเรื่องจากภาพในสมุดนิทาน เด็กต้องตอบได้ว่าในภาพเกิดอะไรขึ้น (เช่น "หมากำลังวิ่งไล่แมว")

***สัญญาณเตือน (Red Flags)** ด้านการใช้ภาษาที่ต้องเฝ้าระวังหากพบสัญญาณเหล่านี้ในระว่างการประเมิน แสดงว่าเด็กอาจมีภาวะ "พูดช้า (Speech Delay)" ซึ่งควรส่งพบแพทย์เฉพาะทางหรือนักแก้ไขการพูด (Speech Therapist) ทันที

- อายุ ๖ เดือน ไม่ส่งเสียงอ้อแอ้ ไม่มีปฏิกิริยาโต้ตอบทางเสียง ไม่หัวเราะ
- อายุ ๑ ขวบ ไม่ใช้ภาษาท่าทางเลย (เช่น ไม่ชี้มือ ไม่โบกมือ ไม่สบตาเวลาต้องการของ) และไม่มีเสียงพยางค์ที่ชัดเจน
- อายุ ๑ ขวบครึ่ง ยังไม่มีพูดคำเดี่ยวที่มีความหมายเลยแม้แต่คำเดียว (ชอบส่งเสียงกรีดร้องหรือร้องไห้เวลาจะเอาของแทนการสื่อสาร)
- อายุ ๒ ขวบ ยังไม่พูดคำเดี่ยวได้ถึง ๑๐ คำ หรือยังไม่สามารถพูดคำ ๒ คำต่อกันได้ (พูดตามเลียนแบบได้ แต่พูดสื่อความต้องการเองไม่ได้)
- อายุ ๓ ขวบขึ้นไป พูดจาไม่เป็นประโยค คนในครอบครัวฟังไม่เข้าใจ หรือมีพฤติกรรมพูดทวนคำถาม (Echolalia) โดยไม่สื่อความหมาย

๕. ด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม

พัฒนาการด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and Social Skill: PS) คือ ความสามารถของเด็กในการดูแลกิจวัตรประจำวันของตนเอง และการปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข ทักษะด้านนี้สะท้อนถึงความมั่นใจในตนเอง (Self-esteem) การควบคุมอารมณ์ (Self-regulation) และความเป็นอิสระ (Independence) ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเข้าสู่โรงเรียนและสังคมภายนอก

***โครงสร้างหลักของการช่วยเหลือตนเองและสังคม** (Core Components)ทักษะด้านนี้จะครอบคลุมขอบข่ายพฤติกรรม ๔ ส่วนหลัก

- การดูแลกิจวัตรประจำวัน (Activities of Daily Living: ADLs): การกินข้าวด้วยตนเอง การถอด-ใส่เสื้อผ้า รองเท้า และการควบคุมขับถ่าย (เข้าห้องน้ำ)
- การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-Awareness & Identity): การส่องกระจกแล้วรู้ว่าเป็นตัวเอง การรู้จักชื่อตัวเอง แยกแยะเพศ รู้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเอง
- การปฏิสัมพันธ์และการเล่น (Social Interaction & Play): เริ่มจากการเล่นคนเดียว (Solitary play) เปลี่ยนมาเป็นเล่นข้างๆ คนอื่น (Parallel play) จนถึงเล่นร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่มและแบ่งปันกัน (Cooperative play)
- การควบคุมอารมณ์และทำตามกฎ (Emotional Regulation & Social Rules): การแสดงอารมณ์อย่างเหมาะสม การรอคอยคิว การเก็บของเล่น และการปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกัน

***เกณฑ์พัฒนาการและวิธีประเมินรายช่วงอายุ** (Personal & Social Milestones) การประเมินด้านนี้ผู้ประเมินมักใช้การสังเกตพฤติกรรมจริงขณะเด็กทำกิจกรรมร่วมกับการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมที่เด็กทำเป็นประจำที่บ้าน

ช่วงอายุ	พฤติกรรมเป้าหมาย (Milestones)	วิธีการทดสอบประเมินจริง / ซักถาม
0 - 3 เดือน	ยิ้มตอบเมื่อมีคนมาพูดคุยหรือเล่นด้วย	ผู้ประเมินจ้องตาเด็ก ยิ้ม และพูดคุยด้วยน้ำเสียงออนโยน สังเกตว่าเด็กยิ้มตอบกลับมาเองหรือไม่ (Social Smile)
4 - 6 เดือน	แสดงความสนใจและเอื้อมมือไปจับกระจก	พาเด็กไปส่องกระจกเงาบานใหญ่ สังเกตว่าเด็กยิ้ม หัวเราะ ส่งเสียง หรือเอื้อมมือไปเคาะ/จับกระจกชวนคุยไหม
7 - 9 เดือน	เริ่มกลัวคนแปลกหน้า, เล่นจ๊ะเอ๋ได้	สังเกตปฏิกิริยาเมื่อเจอคนแปลกหน้า หรือผู้ประเมินลองเล่น "จ๊ะเอ๋" (Peek-a-boo) สังเกตว่าเด็กสนุกและมีส่วนร่วมไหม
10 - 12 เดือน	ใช้นิ้วหยิบอาหารกินเอง, ร่วมมือเวลาแต่งตัว	สอบถามผู้ปกครองว่าเด็กหยิบขนมเข้าปากเองไหม และเวลาใส่เสื้อเด็กช่วยเหยียดแขน หรือยกเท้าให้ใส่รองเท้าหรือไม่
1 ขวบ - 1 ขวบครึ่ง	ใช้ช้อนตักอาหารกินเอง (มีหกบ้าง), แสดงความต้องการ	วางถ้วยอาหารและช้อนให้เด็ก สังเกตว่าเด็กพยายามใช้ช้อนตักกินเองไหม หรือส่งเสียง/ชี้เพื่อบอกว่าอยากได้สิ่งใด
1 ขวบครึ่ง - 2 ขวบ	ถอดเสื้อผ้า/รองเท้าง่ายๆ เอง, เล่นข้างเพื่อน	สั่งให้เด็กช่วยถอดหมวก ถอดถุงเท้า หรือกางเกงเอวยืดเอง สังเกตว่าทำได้ไหม และดูว่าเมื่ออยู่ใกล้เด็กคนอื่น น้องเล่นข้างๆ กันได้หรือไม่
2 ขวบ - 3 ขวบ	บอกเมื่อขับถ่ายได้, ล้างและเช็ดมือเอง	สอบถามว่าเด็กบอก "ปวดฉี่/ปวดอึ" ก่อนที่จะราดได้หรือยัง และทดสอบให้เด็กไปล้างมือ ถูมือ และเช็ดมือเองตามขั้นตอน
3 ขวบ - 4 ขวบ	ใส่เสื้อผ้าเองได้ (ยกเว้นติดกระดุม), เล่นรวมกับเพื่อน	สังเกตพฤติกรรมการเล่นเมื่ออยู่รวมกัน เด็กเริ่มมีการเล่นบทบาทสมมติร่วมกับคนอื่น และสามารถใส่กางเกงหรือเสื้อยืดได้ด้วยตนเอง

***สัญญาณเตือน (Red Flags) ด้านสังคมและการช่วยเหลือตนเอง**หากในระหว่างการประเมินพบสัญญาณเหล่านี้อย่างชัดเจน ควรรีบส่งต่อแพทย์เพื่อคัดกรองภาวะออทิสติก (Autism) หรือปัญหาด้านพฤติกรรม

- อายุ ๓-๔ เดือน ไม่สบตาคน ไม่ยิ้มตอบสนองต่อสิ่งเร้า (หน้าตายเฉยชาตลอดเวลา
- อายุ ๙ เดือน ไม่สนใจคนรอบข้าง ชอบมองแต่สิ่งของที่หมุนๆ หรือเล่นอยู่คนเดียว ไม่หันหาเมื่อเรียกชื่อ
- อายุ ๑ ขวบครึ่ง ไม่แสดงความผูกพันกับผู้เลี้ยงดูหลัก ไม่สนใจสะท้อนอารมณ์ (เช่น คนรอบข้างร้องไห้หรือหัวเราะแต่เด็กไม่รับรู้)
- อายุ ๒ ขวบ ไม่พยายามช่วยเหลือตนเองในเรื่องง่ายๆ เลย เช่น ไม่ยอมหยิบอาหารกินเอง หรือแสดงอาการอาละวาดรุนแรง (Temper Tantrums) ตลอดเวลาโดยไม่สามารถเบี่ยงเบนความสนใจได้
- อายุ ๓ ขวบขึ้นไป ไม่สนใจเล่นกับเด็กคนอื่นเลย แยกตัวออกไปเล่นคนเดียวอย่างชัดเจน หรือมีพฤติกรรมก้าวร้าว ทำร้ายผู้อื่น ไม่สามารถปฏิบัติตามกฎง่ายๆ ได้

แบบประเมินพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
อายุแรกเกิด – 5 ปี

หน่วยบริการช่วยเหลือระยะเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัว
สถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

หน่วยบริการช่วยเหลือระยะเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษและครอบครัว
สถาบันพัฒนาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

๘.๔ สรุปผลการประเมินพัฒนาการก่อนการเปิดภาคเรียน เป็นกระบวนการสำคัญหลังจากที่ผู้ประเมินได้รวบรวมข้อมูลจากการทดสอบ การสังเกต และการสัมภาษณ์ผู้ปกครองครบทุกด้านแล้ว เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ แปลผล และจัดทำเป็นรายงานสำหรับใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผนการฝึกเฉพาะบุคคล (Individualized Planning) ต่อไป โดยมี ๕ ขั้นตอนหลัก

๑. การรวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล (Data Verification)

- ตรวจสอบความครบถ้วน ตรวจเช็กว่าแบบประเมินทุกด้าน (กล้ามเนื้อมัดใหญ่, กล้ามเนื้อมัดเล็ก/สติปัญญา, เข้าใจภาษา, ใช้ภาษา, สังคมและการช่วยเหลือตนเอง) ได้รับการทดสอบครบถ้วนตามข้อเกณฑ์ของช่วงอายุจริงของเด็กแล้ว
- ทบทวนบันทึกพฤติกรรม ตรวจสอบข้อความสังเกตเพิ่มเติมที่ระบุไว้ในระหว่างการประเมิน เช่น ระดับสมาธิ ความร่วมมือ อารมณ์ หรืออาการเหนื่อยล้าของเด็ก ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคะแนนที่ได้

๒. การคำนวณอายุและแปลผลตามเกณฑ์มาตรฐาน (Scoring & Interpretation)

- คำนวณอายุจริง (Chronological Age) ตรวจสอบการคำนวณอายุเด็ก ณ วันที่ประเมินอีกครั้ง (ปี/เดือน/วัน) เพื่อความแม่นยำในการเทียบเกณฑ์ หากเป็นเด็กคลอดก่อนกำหนด (Premature) ต้องคำนวณอายุที่ปรับลดแล้ว (Adjusted Age) ตามเกณฑ์ทางการแพทย์ด้วย
- ลงคะแนนและแยกแยะสถานะ สรุปผลคะแนนในแต่ละข้อตามเกณฑ์คู่มือมาตรฐาน (เช่น ผ่าน / ไม่ผ่าน หรือ สมวัย / ล่าช้า)
- จัดหมวดหมู่ จำแนกให้ชัดเจนว่ามีด้านใดบ้างที่เด็กผ่านเกณฑ์ตามวัย และมีด้านใดบ้างที่เข้าข่าย "สงสัยว่าล่าช้า (Suspected Delay)" หรือ "ล่าช้า (Delayed)"

๓. การวิเคราะห์หาจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนา (Strength & Need Analysis)

- ระบุจุดเด่น (Strengths) บันทึกสิ่งที่เด็กทำได้ดีหรือทักษะที่สูงกว่าเกณฑ์เฉลี่ย เพื่อนำทักษะเด่นเหล่านี้มาใช้เป็นตัวช่วยหรือสิ่งจูงใจในการฝึกฝนด้านอื่นๆ
- ระบุจุดที่ต้องพัฒนา (Needs) ค้นหารากเหง้าของปัญหาในด้านที่ไม่ผ่านเกณฑ์ เช่น เด็กพูดช้า (การใช้ภาษาไม่ผ่าน) อาจมีสาเหตุร่วมมาจากกล้ามเนื้อมัดเล็กรอบปากไม่แข็งแรง หรือเกิดจากการขาดการกระตุ้นจากสิ่งแวดล้อม

๔. การเขียนรายงานสรุปผลการประเมิน (Reporting)จัดทำเอกสารสรุปผลที่เข้าใจง่าย กระชับ และเป็นระบบ โดยทั่วไปโครงสร้างรายงานที่ดีจะประกอบด้วย

- ข้อมูลทั่วไป ชื่อ-นามสกุล, วันเดือนปีเกิด, อายุ ณ วันประเมิน, และชื่อผู้ประเมิน
- เครื่องมือที่ใช้ ระบุชื่อแบบประเมินมาตรฐานที่นำมาใช้ (เช่น คู่มือ DSPM, Denver II ฯลฯ)
- ตารางสรุปผลรวม แสดงกราฟหรือตารางที่เห็นภาพรวมของพัฒนาการทั้ง ๕ ด้านอย่างชัดเจน
- บทวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ สรุปภาพรวมพฤติกรรมของเด็ก พร้อมระบุแนวทางเบื้องต้นในการส่งเสริมพัฒนาการต่อที่บ้านหรือที่ศูนย์ฝึก

๕. การแจ้งผลและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครอง (Feedback & Shared Planning)

- ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย อธิบายผลการประเมินด้วยภาษาเชิงบวกและเป็นกลาง หลีกเลี่ยงการใช้คำศัพท์ทางการแพทย์หรือศัพท์เฉพาะที่ยากเกินไป โดยเน้นการอธิบายพฤติกรรมจริงที่เด็กทำได้และทำไม่ได้
- ให้ความมั่นใจและเปิดโอกาสให้ซักถาม เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองแชร์มุมมองว่าพฤติกรรมที่พบตอนประเมินตรงกับพฤติกรรมที่บ้านหรือไม่

- ร่วมกันตั้งเป้าหมาย: นำผลสรุปนี้ไปเป็นสารตั้งต้นในการทำแผนการฝึกร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาวที่ผู้ปกครองสามารถมีส่วนร่วมในการกระตุ้นต่อที่บ้านได้

รายงาน
สรุปพัฒนาการ (ก่อนฝึก)

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2568
ตั้งแต่วันที่ 3 พฤศจิกายน 2568 ถึง วันที่ 13 มีนาคม 2569

เด็กหญิง.....

เกิดวันที่.....อายุ.....ปี.....เดือน

เด็กหญิง.....

เกิดวันที่.....อายุ.....ปี.....เดือน

****

ชื่อ [ ] ชื่อเล่น [ ]

เกิดวันที่ [ ] อายุ 5 ปี 1 เดือน

ทักษะการเคลื่อนไหว

น้องมีอายุพัฒนาการอยู่ที่ 3 ปี 9 เดือน น้องมีพัฒนาการดีขึ้น ในแต่ละด้านหรือแต่ละหมวดดังนี้

* ด้านการขึ้น - ลงบันได และการปีนป่าย น้องสามารถเดินขึ้นบันไดโดยก้าวเท้าสลับกัน ไม่พักเท้าและไม่จับราว สามารถเดินลงบันไดโดยก้าวเท้าสลับกัน ไม่พักเท้าและไม่จับราว และสามารถถือของและเดินขึ้น - ลง บันไดได้

* ด้านการเล่นบอล น้องสามารถขว้างลูกบอลขนาดเล็ก โดยยกมือขึ้นเหนือศีรษะ และสามารถวิ่งไปเตะลูกบอล โดยไม่หยุดเลิ่ง แต่อาจเตะพลาด

สิ่งที่ต้องพัฒนา

1. ใช้แขนรับลูกบอลได้ 3 ใน 5 ครั้ง
2. กระโดดไปข้างหน้าข้ามเชือกที่สูงจากพื้น 4 ซม. โดยเท้าทั้ง 2 ข้าง ถึงพื้นพร้อมกัน
3. กระโดดได้ไกล 30 ซม. โดยเท้าทั้ง 2 ข้าง ถึงพื้นพร้อมกัน

ทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา

น้องมีอายุพัฒนาการอยู่ที่ 3 ปี 0 เดือน น้องมีพัฒนาการในแต่ละด้านหรือแต่ละหมวดดังนี้

* ด้านการวางหรือใส่วัตถุลงภาชนะ น้องสามารถต่อก้อนไม้สี่เหลี่ยมลูกบาศก์เป็นหอสูงได้ 8 ก้อน สามารถวางแท่งหมุดขนาดเล็กลงในกระดานหมุดได้ 6 อัน

* ด้านการอ่านหนังสือ น้องสามารถชี้ไปที่ส่วนรายละเอียดของภาพในหนังสือ สามารถดูหนังสือได้ด้วยตนเองได้

สิ่งที่ต้องพัฒนา

1. ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ตัดออกเป็นส่วนๆ 6 ชิ้น
2. ประกอบชิ้นส่วนของรูปภาพที่ตัดออกเป็นส่วนๆ 8 ชิ้น
3. ประกอบภาพต่อ (จิ๊กซอ) ที่มีจำนวน 4 ชิ้น

ทักษะความเข้าใจภาษา

น้องมีอายุพัฒนาการอยู่ที่ 2 ปี 1 เดือน น้องมีพัฒนาการในแต่ละด้านหรือแต่ละหมวดดังนี้

* ด้านการเลือกระหว่างของหลายอย่าง วัตถุ และรูปภาพ น้องสามารถชี้อวัยวะของร่างกายได้ 4 ส่วน สามารถเลือกวัตถุตามคำสั่ง (ตัวเลือก 4 ชนิด) สามารถเลือกเสื้อผ้าตามคำสั่งได้ 3 ชนิด (ตัวเลือก 4 ชนิด) สามารถชี้อวัยวะของร่างกายได้ 7 ส่วน

* ด้านการฟังและความสนใจ น้องสามารถตั้งใจฟังนิทานเรื่องสั้นจนจบได้

สิ่งที่ต้องพัฒนา

1. แสดงการกระทำตามคำสั่งได้ 10 อย่าง
2. ทำตามคำสั่งที่ใช้คำนาม และคำกริยา (โดยเลือกจากวัตถุ 3 ชนิด และคำกริยา 3 คำ)
3. ชี้อวัยวะของร่างกายได้ 10 ส่วน

ทักษะการใช้ภาษา

น้องมีอายุพัฒนาการอยู่ที่ 1 ปี 3 เดือน น้องมีพัฒนาการในแต่ละด้านหรือแต่ละหมวดดังนี้

* ด้านการเปล่งเสียงโต้ตอบและตั้งใจสื่อความหมาย น้องสามารถเปล่งเสียงโต้ตอบ โดยการออกเสียงสูงต่ำ สามารถแสดงความต้องการสิ่งของ หรือการกระทำ 3 ครั้งในโอกาสต่างกัน โดยทำท่าทางหรือเปล่งเสียง สามารถส่งวัตถุสิ่งของให้ผู้ใหญ่ได้เอง และสามารถทักทาย / ลาโดยการใช้เสียงหรือทำท่าทาง

สิ่งที่ต้องพัฒนา

1. พูดตามคำเดี่ยวได้ 1 คำ โดยออกเสียงได้ใกล้เคียง
2. พูดคำเดี่ยวที่มีความหมายได้ 2 คำ และเป็นคำที่พูดบ่อย
3. บอกชื่อวัตถุได้ เมื่อถามว่า "นี่อะไร"

ทักษะการช่วยเหลือตนเองและสังคม

น้องมีอายุพัฒนาการอยู่ที่ 3 ปี 0 เดือน น้องมีพัฒนาการดีขึ้น ในแต่ละด้านหรือแต่ละหมวดดังนี้

* ด้านการกินอาหารและดื่มน้ำ น้องสามารถใช้หลอดดูดของเหลว และสามารถใช้ส้อมจิ้มอาหารกินได้

* ด้านการขับถ่าย น้องสามารถแสดงท่าทางบอกได้เมื่อจะขับถ่าย สามารถถอดกางเกงได้เองก่อนขับถ่าย สามารถขับถ่ายในส้วมโดยผู้ใหญ่ช่วยบอกได้

* การทำความสะอาดร่างกาย สามารถล้างแขนขาของตนเองโดยผู้ใหญ่ช่วยบอกได้

สิ่งที่ต้องพัฒนา

1. ทำตามกฎในการเล่นเป็นกลุ่ม
2. ผลัดกันเล่นกับเด็กอื่นในกลุ่ม
3. เล่นใกล้ๆและพูดคุยกับเด็กอื่นๆ 2-3 คำ

พ

ลงชื่อ..... .....

(อาจารย์หทัยรัตน์ ศรีชัยชนะ)

หัวหน้าหน่วยบริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม

สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ(EI)

ลงชื่อ..... .....

(นางสาวนัทธมน ละอองแก้ว)

ครูการศึกษาพิเศษ/ผู้รับผิดชอบ

(1 ธันวาคม 2568)

ขั้นตอนการประเมินพัฒนาการก่อนการฝึกพัฒนาการ

